

Munkabeszámoló az „Apám” című képhez

Az agykérgi izgalom szintje egy befolyásoló tényezője az észlelésnek. Gyakran mondják a művészekre, hogy túlérzékenyek, neurotikusok, és általános elképzelés volt sokáig (és még most is az), hogy a művészek elmebetegségek is egyben. Hogyha az agykérgi izgalom szintjét nézzük, valóban igaz, hogy eltér egy normál emberétől. A másodlagos gondolkodási szint feltétele a közepes agykérgi izgalmi szint. Az elsődleges folyamat mint feltételezik vagy nagyon magas, vagy nagyon alacsony izgalmi szinten működik. Ezért, ha túl alacsony vagy magas a szint, nem tudunk olyan hatékonyan gondolkodni és dolgozni, mert vagy ábrándozunk (alacsony), vagy stressz hatására szorongunk (magas). A művészek túlzott érzékenysége azzal is lehet kapcsolatos, hogy agykérgi izgalmi alapszintjük túlzottan magas vagy alacsony, illetve bizonyos hatásokra más mértékben emelkedik vagy csökken. Mivel relaxációs állapotban magasabb, mint „kéne lennie”. A túlérzékenység tehát a fiziológiai túlaktivitás szubjektív mása. Egy normál embernél az agykérgi izgalmi szint akkor lesz magasabb, mikor éppen egy problémát kell megoldania vagy valamilyen (hirtelen) hatás éri.

A beérkező vizuális észlelésekből az agy létrehoz egy kép élményt, egy tapasztalatot. Agyi kognitív folyamatok határozzák meg az egyszerű érzékek integrációját. Ez a folyamat többszintű és összetett, mivel befolyásolja az ember szubjektivitása, tapasztalatai, érzelmek és gondolatvilága. Az appercepciók képessége a vizuális gondolkodás, az alkotó látásképesége.

Mások a vonásai a művészi megismerésnek, vagyis előbbi kifejezésünket használva felismerésnek. Ez nem szabdalja a világot részekre, hanem mindig az egészet keresi. Így - mint az előbb láttuk - nem is láthat rá az általánosra, hanem a különösre, vagyis arra az általánosra, amely még az egyesben jelenik meg. [Az alkotás folyamatával is a művész szubjektivitását tárgyasítja el. Tehát a valóságot úgy ábrázolja, hogy a műalkotásra hatással vannak saját vágyai, érzelmei, (úgy, mint az észlelés folyamatára) és így önmagát objektíválja]

Sok pszichológus foglalkozott és foglalkozik most is nagy eredményeket elért művészeknek a lélektanával (például Freud elemzése Leonardo da Vinciről), a genetikai háttérrel (dr. Czeicel Endre: Festők, gének, szégyenek). Az elemzésekből mindig az derül ki, hogy az adott művész valamilyen komplexussal vagy mániával, vagy valamilyen más pszichotikus betegséggel, neurózissal küzdött. Például egy mániákus depressziós művésznél a ciklusai azonosan működtek az alkotási ciklusaival.

Azonban a művészt az különbözteti meg egy neurotikus személytől, hogy rugalmas, és ezért képes kapcsolatot teremteni a tények világával. Komplexusai és elfojtásai nem zárják be. Az elsődleges gondolkodási folyamatból születő képzetek és asszociációk (mint az álmok világa) kontrollálva vannak az 'én' szolgálatában álló regresszióval, és a

másodlagos gondolkodási szinttel megformálja, megkonstruálja műalkotássá teszi. (Kirs)

Alapvetően a két tudatszint közt nincsen áthatolhatatlan határ. A művész attól különleges, hogy jobban tud kommunikálni a tudatalattijával, és az onnan „előjövő” jelenségeket tudatosan tudja kezelni, illetve érzés és gondolatvilága a társadalmi én által kontrollált, ami az alkotás folyamatát illeti, nem úgy, mint az álmok világát, ahol a tabuk nem léteznek. Az, hogy valaki agya másként működik, nem jelenti azt, hogy művész lesz belőle, hiszen ha nincsen alkotókészsége, nem képes a szublimáció folyamatával gyengeségét értékke átalakítani.

A képek a pszichikumban, az emberi agyban (lélekben) léteznek. Eredhetnek csupán észlelésből, tudattalan érzékelésből, élmények, érzések kapcsolódhatnak hozzájuk. A festmények mozgósítják a pszichikumban elraktározott megszámlálhatatlan mennyiségű képet.

Az ihlet befeléfordulásból, a tudatalattival való kommunikációból indul, de szorosan kapcsolódik a külvilághoz. Az alkotófolyamatot és az ezt megelőző ihletet meghatározzák az ember agyában felszívódott és elraktározódott ismeretanyagok. Minél több minden raktározódik el egy emberben, annál dúsabb a fantáziája, hiszen annál több nyersanyag áll rendelkezésre. Természetesen az alkotás minőségét az elraktározott élmények minősége és mennyisége is befolyásolja.

Ide vonatkozik Irwin A. Taylor: Az alkotófolyamat természete című írásából egy részlet:

A magas fokon alkotó művészek észlelési módjának két fontos jellemzőjét szokták emlegetni:

Az egyik a feltűnő érzékenység a környezetre, és a benyomások mohó fogyasztása (ez a korai években a leginkább megfigyelhetőbb)

A másik a látszólagos naivitás vagy hiszékenység tárgyak vagy események értelmezésében.

Ezt a szakaszt tehát a nyers észlelési élmények bősége és szabadsága jellemzi.

Mindenkinek van valamilyen viszonya az apjával, még azoknak is, akik sosem találkoztak vele emberi formájukban. Illetve mindenkit meghatároz az, amit a szüleitől kap. Főleg azok a hatások definiálják későbbi frusztrációinkat, melyeket az életünk korai időszakában kapunk.

Egy alkotási folyamat során rengeteg minden adódik össze. Nemcsak a szakmai tapasztalatok és felismerések befolyásolják a készülő mű minőségét, hanem azok a kutatások is, melyeket az alkotó ember a saját fejében végez. Olykor a kutatás önkéntelen, és a megszületett mű közvetítője a tudatalattijába utasított tartalmaknak, olykor tudatosan választ olyan témát, melyről tudja, hogy előhozza belőle azokat az energiákat, melyek szükségesek ahhoz, hogy egy jó műalkotást hozhasson létre.

Az emlékezet a múlt felidézése. Az észlelés által keltődött érzékek előhívása. Azért igen fontos, mert az emlékezet segíti az embernek fenntartania az én fogalmát, megőrizni a folyamatosság érzését. Ahhoz, hogy felfogjunk valamit, hogy értelmezni tudjuk, emlékeznünk kell. A jelennel tehát a bejövő ingerekkel nem tudnánk mit kezdeni, ha nem lennének emlékeink, még ha az emlékezés ideje maga lehet, hogy csak egy másodperc. Emlékeink segítségével alakítunk ki magunkról is képet.

A konstruktív emlékezetnek a művészi alkotás létrehozása szempontjából is fontos szerepe van ezért:

Az alkotás létrehozásánál a memóriában élő sémák szerint raktározom a majd megalkotásra kerülő jelenségeket. A sémák kialakítását saját személyiségem, érdeklődésem, kulturális háttér, vallásom határozza meg, amely víziók, elképzelések formájában is megjelenhet. A jelenségek már az észlelés pillanatában determinálva vannak, attól függően, hogy milyen sztereotípiák alakítják a maguk képére az információkat, melyeket a memória befogad. Az emlékezet átszerkeszti a jelenségeket és az alkotásnál mindig él egy szándék, egy vágy, ami előrevetíti a megszületendő alkotás megvalósulandó képét. (C.D. Friedrich, romantikus festő a következőt mondta: Pontosan ügyelj a bensőd hangjára, mert ez a művészet. Hunyd le a testi szemeidet, hogy először lelki szemeiddel lásd meg a képet.)

Apám
Olaj vásznon
160x180 cm
2012